

لزوم پیگیری مشکلات موضوع بیمه کارگران ساختمانی
مجلس ورود کند

اکبر شوکت
رئیس کنون انجمن‌های
صنعتی کارگران کشور

کارگران ساختمانی همواره با مشکلات متعددی دست و پنجه نرم می‌کنند از بیکار شدن‌های گاه و بیگاه گرفته تا سختی کار و عدم پوشش مناسب بیمه‌ای. موضوع بیمه کارگران ساختمانی از سال‌های دور همواره با چالش‌های بسیاری در خصوص عدم تعهدهای مناسب بیمه برای خانواده کارگران ساختمانی مورد بحث و تبادل نظر بوده است.

اصولاً مشکلات بیمه از روند غیراصولی ساخت و ساز در کشور نشأت می‌گیرد به این صورت که ۸۰ درصد ساخت و سازهای کشور به شکل خود مالکی است این در حالی است که ساخت و سازها در بیشتر کشورها بویژه کشورهای اروپایی باید از طریق شرکت‌های ساختمان‌سازی صورت گیرد.

شرکت‌های ساختمانی نیروهای «کارگران ساختمانی» ثابتی دارند که با همکاری هم صفر تا صد پروژه‌ها را انجام می‌دهند. به این شکل که اگر شرکت ساختمانی چند پروژه در دست احداث دارد کارگر آرماتوربند آن شرکت همیشه مشغول به کار است و بیکاری گریبانگیرش نمی‌شود و کار فرمای ثابتی هم برای پرداخت بیمه دارد.

اما در کشور ما افرادی که وضعیت مالی خوبی دارند حتی اگر تجربه کاری و دانش لازم در زمینه ساخت و ساز را نداشته باشند در این عرصه حضور پیدا کرده و فعالیت می‌کنند و کارگرانی هم که با این افراد کار می‌کنند در پایان پروژه باید به دنبال صاحب کار و محل کار جدید باشند.

متأسفانه تا قبل از قانون بیمه کارگران ساختمانی به علت نبود راهکار مشخص پرداخت حق بیمه کارفرمایی، این قشر زحمتکش از اولین حقوق یک انسان در جامعه که همان تأمین اجتماعی است، محروم بودند. اهمیت بیمه در زندگی کارگران ساختمانی زمانی نمود پیدا می‌کند که با آمار ۵۰ درصدی حوادث برای ۲ میلیون کارگر ساختمانی روبه‌رو می‌شویم.

طبق آمار رسمی، ۵۰ درصد حوادث ناشی از کار میان ۱۸ میلیون کارگری که در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و معدن، خدمات و... مشغول به کار هستند، تقسیم شده است و متأسفانه ۵۰ درصد بعدی حوادث ناشی از کار گریبان ۲ میلیون کارگر ساختمانی را گرفته است. لازم به ذکر است که نیمی از مرگ و میرهایی که است که با پرداخت مختلف برای کارگران صورت می‌گیرد، از قطع عضو گرفته تا قطع نخاع، در مواردی هم که به فوت کارگران ساختمانی ختم می‌شود.

برای کاهش فشارهای بی‌امان به خانواده این دسته از کارگران کشور، دولت در سال ۱۳۵۲ پیشنهادی را به مجلس شورای اسلامی ارائه داد تا کارگران ساختمانی از تسهیلات بیمه برخوردار شوند به این صورت که صاحبان ساخت و سازها در کشور باید بر مبنای حداقل دستمزد روزانه به ازای هر متر مربع ساختمانی افراد می‌ساختند هزینه‌ای را پرداخت می‌کردند تا در جهت حق بیمه سهم کارفرمایی صرف شود. بعد از آن کارگران ساختمانی فقط در قبال حوادث رخ داده در ساختمان‌هایی که دارای پروانه ساخت بودند مورد حمایت بیمه قرار می‌گرفتند و از خدمات بیمه بازنشستگی، بیمه درمان و... محروم بودند.

از اوایل دهه ۸۰ موضوع تحت پوشش قرار گرفتن کارگران ساختمانی و استادکاران در خانواده تأمین اجتماعی به صورت کامل کلید خورد و در نهایت سال ۸۶ و اصلاحیه آن سال ۸۷ در مجلس شورای اسلامی مصوب شد که به موجب آن هر فردی که برای ساخت و ساز در کشور اقدام می‌کرد باید به ازای هر متر مربع درخواستی برای پروانه ساخت، مبلغی معادل یک درصد از حداقل حقوق قانون کار را پرداخت می‌کرد. با اجرایی شدن این قانون، تعدادی از کارگران ساختمانی تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار گرفتند اما در سال ۹۳ مخالفان قانون توانستند نحوه دریافت منابع بیمه کارگران ساختمانی را تغییر دهند. به‌طور کلی از ۳۰ درصد حق بیمه ۷ درصد سهم کارگران ۳ درصد سهم دولت و ۲۰ درصد هم سهم کارفرمایی است که از هزینه صدور پروانه‌های ساختمانی به بیمه تعلق می‌گیرد اما به مرور و در عناوین مختلف از هزینه‌های صدور پروانه زنده به‌طوری که سازمان تأمین اجتماعی هر ساله با کسری بودجه بسیاری در این خصوص روبه‌رو می‌شود.

با تلاش انجمن‌ها توانستیم این قانون را برای کارگران ساختمانی حفظ کنیم و اکنون حدود ۷۵۰ هزار نفر بیمه شده در بخش بیمه‌شدگان ساختمانی داریم. طبق آمار، حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار کارگر ایرانی و ۵۰۰ هزار کارگر خارجی در صنعت ساختمان مشغول به کار هستند و این یعنی هنوز نیمی از کارگران ساختمانی ایرانی تحت پوشش بیمه قرار نگرفته‌اند و سال‌ها است که در نوبت بیمه تأمین اجتماعی قرار

ندارند. متأسفانه سالانه حدود ۸۰۰ نفر به علت حوادث ناشی از کار فوت می‌کنند و به همین میزان قطع عضو و قطع نخاع ناشی از حوادث کار را میان این قشر زحمتکش داریم. افرادی که تحت پوشش نیستند هنگامی که دچار آسیب می‌شوند یا فوت می‌کنند خانواده‌های‌شان مشمول هیچ حمایتی نخواهند شد. از مجلس شورای اسلامی انتظار داریم که با تصویب قانون در خصوص بیمه کارگران ساختمانی از این قشر حمایت کند تا خانواده‌های کارگران بتوانند از حداقل حقوق اجتماعی در کشور بهره‌مند شوند.

یادداشت

محدثه جعفری
خبرنگار

اشتغال جزو مهم‌ترین دغدغه‌های افراد جامعه از ورود به بازار کار تا رسیدن به سن بازنشستگی است و در این میان بیمه نقش مهم و اساسی را برای افراد و خانواده‌هایشان ایفا می‌کند، چه از لحاظ بعد درمان و چه خدمات و تسهیلات دیگری که با دریافت بیمه مشمول بیمه‌شدگان می‌شود، اما در این میان افرادی که در دسته مشاغل آزاد قرار دارند و کارفرمای مشخصی برای واریز حق بیمه کارفرمایی ندارند در پرداخت هزینه بیمه دچار مشکل می‌شوند. دولت برای برخی از گروه‌های شغلی همچون رانندگان، کارگران ساختمانی، خدامان مساجد، زنبورداران و... شرایطی را فراهم ساخته است تا بخشی از سهم بیمه‌شان از سوی منابع دولتی تأمین شود. به همین منظور برای آگاهی بیشتر در مورد بیمه مشاغل خاص به سراغ یکی از مدیران سازمان تأمین اجتماعی رفتم. محمد محمدی مدیرکل نام نویسی و حساب‌های انفرادی سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با «ایران» از خصوص بیمه‌های خاص سازمان تأمین اجتماعی و بیمه زنان خانه‌دار به سوالات «ایران» پاسخ می‌دهد.

■ منابع دولت برای پرداخت سهم بیمه کارفرمایان به چه صورت تأمین می‌شود؟

طبق ماده ۷ قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در بخش پرداخت بیمه‌های رانندگان درون شهری و بیرون شهری، دولت مجاز است بخشی از منابع حاصل از هدفمندسازی یارانه‌ها را به امر درمان، پرداخت یارانه‌های مستقیم و پوشش بیمه‌ای افراد تخصیص دهد. با اجرایی شدن این قانون بخشی از گروه‌ها با پرداخت سهم خود از بخشی از حق بیمه سهم منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها برخوردار خواهند شد.

از جمله گروه‌هایی که مشمول این قانون شده‌اند رانندگان هستند. بخشی از رانندگان درون و بیرون شهری از سال ۸۶ تا ۸۹ با پرداخت ۱۸ درصد از حق بیمه سهم خود از ۱۰ درصد سهم دولت برخوردار بودند که با اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها مقرر شد کلیه رانندگان اعم از افرادی که در گذشته تحت پوشش سازمان بودند یا افراد که بعداً به خانواده تأمین اجتماعی اضافه شدند با پرداخت ۱۳/۵ درصد از حق بیمه سهم خود از ۱۳/۵ درصد سهم یارانه‌ها برخوردار شوند.

■ سازمان هدفمندی یارانه‌ها تاکنون برای بیمه‌های خاص چه میزان اعتبار به تأمین اجتماعی پرداخت کرده است؟

سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها با توجه به عملکرد ماهانه تأمین اجتماعی باید مبالغی را به حساب این سازمان واریز می‌کرد. از زمان اجرایی شدن این قانون یعنی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ مشکل خاصی در پرداختی‌ها نداشته‌ایم اما از

سال ۹۳ تا ۹۷ با وجود اینکه ما خدماتمان را به تحت پوششی‌ها ادامه دادیم در قوانین بودجه اعتباری برای آن دیده نشد. در سال‌های ۹۸ و ۹۹ اعتباراتی را به آن اختصاص دادند اما به حساب سازمان واریز نشد. در ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ هم در قوانین بودجه اعتبار آن دیده شده است اما رقمی که برای آن در نظر گرفته‌اند کفاف هزینه‌ها را نمی‌دهد.

■ پیش‌بینی سازمان برای اعتبارات مورد نیاز بخش بیمه‌های خاص چقدر بوده است و چند درصد حق بیمه از طریق سازمان هدفمندی یارانه‌ها پرداخت می‌شود؟

برای پرداخت بیمه گروه‌های خاص ۲۰ هزار میلیارد تومان اعتبار مورد نیاز است و این در حالی است که در قانون بودجه فقط سه هزار میلیارد تومان بودجه در نظر گرفته شده است. در بحث گروه‌های خاص، بیشترین آمار متعلق به رانندگان است و سایر گروه‌ها شامل خدامان مساجد، زنبورداران، زنان سرپرست خانوار، مربیان مهدهای کودک، کارکنان مراکز توانبخشی و... هستند که با پرداخت ۱۷ درصد از سهم خود از ۱۰ درصد از سهم یارانه‌ها برخوردار می‌شوند.

البته به غیر از رانندگان که ۵۰ درصد از حق بیمه را خودشان پرداخت می‌کنند و مابقی از سهم هدفمندی یارانه‌ها پرداخت می‌شود اما مابقی گروه‌ها با پرداخت ۱۷ درصد از حق بیمه سهم خود از ۱۰ درصد سهم منابع حاصل از هدفمندسازی یارانه‌ها برخوردار می‌شوند.

■ چند نفر مشمول استفاده از ماده ۷ قانون هدفمندسازی یارانه‌ها شده‌اند و چطور شناسایی می‌شوند؟

تاکنون چیزی حدود یک میلیون و ۲۶۰ هزار نفر مشمول ماده ۷ قانون هدفمندسازی یارانه‌ها شده‌اند. در بخش بیمه رانندگان، افرادی هستند که هنوز مشمول استفاده از این حق نشده‌اند. به همین منظور در اسفند ماه سال گذشته بخشنامه‌ای به دستور مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی برای ورود این رانندگان به چرخه بیمه صادر شد. بر اساس این بخشنامه سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و همچنین سازمان یارانه‌ها مقرر شد کلیه رانندگان اعم از افرادی که در گذشته تحت پوشش سازمان بودند یا افراد که بعداً به خانواده تأمین اجتماعی اضافه شدند با پرداخت ۱۳/۵ درصد از حق بیمه سهم خود از طریق ۱۳/۵ درصد سهم یارانه‌ها برخوردار شوند.

■ سازمان هدفمندی یارانه‌ها تاکنون برای بیمه‌های خاص چه میزان اعتبار به تأمین اجتماعی پرداخت کرده است؟

سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها با توجه به عملکرد ماهانه تأمین اجتماعی باید مبالغی را به حساب این سازمان واریز می‌کرد. از زمان اجرایی شدن این قانون یعنی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ مشکل خاصی در پرداختی‌ها نداشته‌ایم اما از

نفس داودی
خبرنگار

از دیرباز تاکنون مراجعه به سازمان‌های خدمات دهنده به مردم همواره با مشکلات متعددی همراه بوده است، از تعداد دفعات برای دریافت کوچک‌ترین خدمت گرفته تا حضور در صف‌های طولانی و خسته کننده سبب می‌شد مردم بارها و بارها به سازمان‌ها مراجعه کنند و امان از روزی که یک کارمند مرخصی می‌گرفت و کار مردم به علت نبود او برای یک امضا بر زمین می‌ماند. افراد در گرما و سرما باید دست خالی به خانه باز می‌گشتند. گلابی و نارزاییتی بسیاری از شهروندان در خصوص عدم دریافت بموقع خدمات ذهنت ایجاد سامانه برخط را در ذهن مسئولان کلید زد تا افراد بدون مراجعه حضوری و حتی در منزل برخی از خدمات مورد نیازشان را دریافت نمایند.

سازمان تأمین اجتماعی به علت محویرت خدمات‌دهی که دارد با ایجاد سامانه‌ای، ۳۰ خدمت را به صورت غیرحضوری فعال کرد.

اصل عمل خدمت به مردم در کمترین زمان و با کمترین تردد است اما سوالی که ایجاد می‌شود آن است که آیا این سامانه برای همه مردم بویژه افراد دارای معلولیت مناسب‌سازی شده است؟ برای آگاهی بیشتر در مورد طرح ۳۰۷۰ با سید عبدالله حسینیان، رئیس مرکز فناوری اطلاعات، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی به گفت‌وگو پرداختیم؛

■ به طور کلی قبل از اجرای طرح ۳۰۷۰ مراجعات چقدر به سازمان صورت می‌گرفت و چالش‌های پیش روی سازمان در مراجعات حضوری و برخورد با ارباب رجوع چه بود؟

در سازمان تأمین اجتماعی طرح خدمات غیرحضوری با هدف کاهش مراجعات حضوری مخاطبان سازمان به واحدهای اجرایی از سال ۱۳۹۹ شکل گرفت تا بتواند با ارائه سی خدمت به صورت غیرحضوری هفتاد

مدیرکل نام نویسی و حساب‌های انفرادی سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با «ایران» از چالش‌های بیمه‌های خاص می‌گوید

کمبود اعتبار ۱۷ هزار میلیارد تومانی در بیمه مشاغل خاص

عکس: ایران

دیگری را که در شغل رانندگی فعالیت دارند جایگزین خواهد کرد.

■ بعد از اجرایی شدن این پیش چند نفر حذف شده و آیا رانندگان جدید جایگزین شدند؟

از اسفندماه برنامه پایش افراد بیمه شده عملیاتی شد و نزدیک به ۷ هزار نفر از افرادی که به اسم راننده از مزایای این بیمه استفاده می‌کردند حذف شدند و ۷ هزار راننده جدید را جایگزین کردیم، اما هنوز رانندگان بیشتری هستند که مستحق استفاده از این بیمه‌اند به همین منظور پیش نویس تفاهنامه‌ای را به سازمان برنامه و بودجه فرستادیم و اعلام کردیم افراد جدیدی را که واقعا راننده هستند و در امر خدمت‌رسانی به مردم اشتغال دارند وارد چرخه بیمه کنیم تا بتوانند مشمول قانون ماده ۷ سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها شوند.

■ از دیرباز تاکنون کارگران ساختمانی همواره با دغدغه بیمه برای خود و خانواده‌هایشان همراه بودند. برای کارگرانی که به صورت فصلی اشتغال دارند و در فصلی همچون زمستان بیکاری گریبانشان را می‌گیرد، پرداخت بیمه به صورت آزاد دشوار و ناممکن است چرا که هزینه سنگینی را باید پرداخت کنند که با دستمزدهای دریافتی و دخل و خرج‌شان همخوانی ندارد. در مورد شرایط پرداخت بیمه به کارگران ساختمانی هم توضیحاتی می‌فرمایید.

قانونگذار در قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی تکلیف سازمان تأمین اجتماعی و سازمان‌های دیگر در بخش آموزش و بیمه این شهروندان را مشخص کرده است. بر همین

اساس سازمان فنی و حرفه‌ای موظف به جذب برای آموزش و ارائه کارت مهارت به کارگران ساختمانی است. سازمان تأمین اجتماعی هم باید متناسب با اصول حق بیمه سهم کارفرمایی افراد را تحت پوشش خود قرار دهد. در ماده یک قانون مشخص شده تا زمانی که منابع مربوط به حق بیمه کارفرمایی تأمین نشده است کارگران ساختمانی مکانش مشمول قانون سال ۱۳۵۲ هستند به این معنا که اگر حادثه‌ای برای این افراد در حین کار رخ دهد سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تعهدات قانونی را برای آنها و بازماندگانشان انجام دهد.

■ نرخ حق بیمه پرداختی کارگران ساختمانی به چه صورت است؟ آیا تفاوتی با دیگر گروه‌ها در دریافت تسهیلات از سازمان تأمین اجتماعی دارد؟

نرخ حق بیمه این سازمان برای همه گروه‌ها یکی ثابت است و سهم بیمه برای کارگران ساختمانی هم ۳۰ درصد است به این معنا که ۷ درصد سهم بیمه شده ۲۰ درصد سهم کارفرمایی و ۳ درصد سهم دولت است. بر اساس قانون، سهم بیمه کارفرمایی کارگران ساختمانی از محل ۱۵ درصدی مجموعه عوارض صدور پروانه‌های ساختمانی است که باید تأمین شود، یعنی اگر فردی بخواهد ساخت و سازی را انجام دهد و نیاز به صدور پروانه باشد باید مبلغی را برای هزینه صدور در مجموعه عوارض پروانه ساخت به شهرداری پرداخت کند و ۱۵ درصد آن مربوط به حق بیمه سهم کارفرمایی است.

متأسفانه از سال ۱۳۹۳ تا امروز که این قانون اجرایی شده است به دلیل عدم ثبات قانون

رئیس مرکز فناوری اطلاعات، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی در گفت‌وگو با «ایران» از رضایت ۴۴ درصدی کاربران طرح ۳۰۷۰ می‌گوید

دریافت ۳۰ خدمت از تأمین اجتماعی بدون مراجعه حضوری

شرایط دریافت آن خدمت باشد فرایند اجرایی به صورت غیرحضوری و سیستمی صورت می‌پذیرد. به‌عنوان مثال حذف درخواست متقاضی و اعمال سوابق ناشی از سربازی بیمه‌شدگان که قبل از اعزام به نظام وظیفه بیمه پرداز اجباری بوده است.

■ طبق صحبت با چندتن از کاربران این سامانه دریافتیم گاهی اختلالات ناخواسته در سیستم سبب می‌شود افراد نهایتاً برای دریافت خدمت مجبور شوند به صورت حضوری به ادارات مراجعه نمایند. آیا راهی برای گزارش این اختلالات در سامانه وجود دارد؟

با توجه به رصد انجام شده توسط این مرکز مشکلات سامانه خدمات غیرحضوری ۳۰۷۰ روند کاهشی دارد و توسعه و بهبود سرویس‌ها در دستور کار این مرکز قرار دارد. بدیهی است که احراز هویت در فرایند ارائه خدمات غیرحضوری نقش انکارناپذیری دارد. کاربران سامانه می‌توانند سوالات کارتری را با شماره ۱۴۲۰ مطرح نمایند. شماره تماس ۱۴۲۰ در تمامی روزهای هفته به صورت ۲۴ ساعته پاسخگوی سوالات، اشکالات و اختلالات احتمالی در سامانه است.

■ با اجرایی کردن این طرح و غیرحضوری شدن ۳۰ خدمت در ادارات تأمین اجتماعی آیا استفاده از سامانه را برای آحاد مردم دسترس پذیر کردید؟ آیا افراد دارای معلولیت و نابینایان هم می‌توانند از این سامانه استفاده کنند؟

در حال حاضر تمهیدات خاصی برای کاربران دارای معلولیت و نابینایان پیش‌بینی و اجرا نشده است ولی عملاً غیرحضوری شدن خدمات و عدم نیاز به مراجعه حضوری به شعب برای انجام امور کاربران دارای معلولیت را نیز منتفع کرده است.

■ چه خدماتی در طرح ۳۰۷۰ به صورت غیرحضوری به افراد ارائه می‌شود و چند درصد رضایت‌مندی کاربران مورد سنجش قرار گرفته

جزئیات محاسبات و گردش حساب بدهی‌ها، دریافت غیرحضوری اعتراض کارفرما و تعیین و اعلام رسیدگی، پرداخت غیرحضوری غرامت دستمزد ایام بیماری ناشی از کرونا، سرویس غیرحضوری دریافت حق بیمه و احتساب سوابق دوران خدمت سربازی، اخذ الکترونیکی درخواست صدور هوشمند ابلاغ مفصاحساب، ارتقای سامانه دریافت لیست حق بیمه، انعقاد قرارداد و دریافت برخط بیمه حرف و مشاغل آزاد، درخواست غیرحضوری برداشت غیرحضوری کمک هزینه مراسم ترحیم، برقراری و پرداخت غیرحضوری بیمه بیکاری، اخذ غیرحضوری درخواست کفالت ابلاغ مفصاحساب، ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی، استعلام وضعیت دریافت مستمری بیمه‌شده، نام‌نویسی غیرحضوری فرزندان اناث بازمانده، تکمیل سوابق بیمه به صورت کسری از ماه، انعقاد قرارداد و دریافت برخط بیمه اختیاری، اخذ غیرحضوری تعهدنامه برای ابلاغ احکام و مکاتبات الکترونیکی را دریافت کنند.

از دیگر خدمات این سازمان که غیرحضوری ارائه می‌شود می‌توان به امکان مشاهده